

40 PUNTENPLAN

NAAR 25% CO₂-REDUCTIE IN 2020

Maatregel 43: Recycleplan Koelkasten

Besparing– 0,4 Mton

In Nederland zijn naar schatting zo'n 3 miljoen koelkasten in huis die ouder zijn dan tien jaar. Oude koel- en vrieskasten zijn erg vervuilend en daarom is er een uitgebreide inzamelstructuur opgezet om koelkasten te verzamelen en recyclen. Koel- en vrieskasten behoren ook tot één van de weinige apparaten waarbij het zuiniger is om het apparaat na 10 jaar te vervangen dan er langer mee doen. Toch blijken er jaarlijks zo'n 365.000 koelkasten niet in het recyclekanaal te belanden. Zo'n 120.000 van deze koel- en vrieskasten (30%) blijken ook nog de gevaarlijke en inmiddels verboden broeikasgassen CFK of HFC te bevatten. Deze maatregel stelt voor om met een éénmalige actie te zorgen dat mensen hun oude koelkasten en vriezers inwisselen voor een nieuwe, en vervolgens om dat moment aan te grijpen om burgers te laten wennen aan een nieuw soort statiegeldsysteem voor koelkasten. De winst in 2020 kan oplopen tot 0,4 Mton besparing CO₂-eq en Nederland behoudt met deze regeling zijn positie als Europese koploper voor recycling. Voor consumenten betekent een nieuwe koelkast een besparing op de energierekening.

Ruim 10 miljoen koelkasten in Nederland

Nederland telt minimaal 10 miljoen koelkasten en vriezers – ieder huishouden heeft er minimaal één, bovendien hebben sommige huishoudens nog een vriezer en staan er koelkasten in bedrijfskantines en horeca¹. Als je een nieuwe koelkast koopt, is de verkoper verplicht de oude in te nemen. En er zijn in het hele land inzamelpunten voor oude apparaten zoals koelkasten. Toch wordt 36% van de koel- en vrieskasten niet goed gerecycled, blijkt uit cijfers van het nationaal WEEE register. Dat is vooral een groot probleem voor zo'n 120.000 hele oude koel- en vrieskasten die jaarlijks niet in het recyclingcircuit terecht komen en die nog CFK of HFC bevatten. Deze gassen zijn sinds 2001 verboden in koelkasten vanwege aantasting van de ozonlaag en met een broeikaseffect dat ruim 5.000 keer sterker is dan CO₂. Als deze via ijzerhandelaren in de metaalshredder belanden, komen de schadelijke stoffen vrij.

Ook als nieuwere koelkasten niet juist worden gerecycled komen schadelijke stoffen vrij in het milieu en gaan grondstoffen verloren. Een juiste inzameling is daarom essentieel.

Maatregel 43: actieplan koelkasten!

Deze maatregel bestaat uit twee onderdelen die hieronder verder worden uitgewerkt: een eenmalige actie om consumenten aan te sporen oude koel- en vrieskasten in te leveren voor een nieuwe. En de start van een statiegeldsysteem waardoor in de komende jaren het percentage koelkasten dat goed wordt gerecycled richting de 100% gaat. In 2020 kan deze maatregel 0,4 Mton opleveren: 1/3 door energiebesparing (0,12 Mton)ⁱⁱ en 2/3 door het voorkomen van het vrijkomen van CFK of HFC's door juiste inzameling en verwerking (0,26 Mton)ⁱⁱⁱ.

Eenmalige inwisselactie!

Meestal is het duurzaam om lang met apparaten, kleding, meubels etc te doen. Dat geldt niet voor koelkasten. Want oude koel- en vrieskasten verbruiken veel meer energie dan nieuwe koelkasten. Volgens Milieucentraal verbruiken de meeste koelkasten van 10 jaar oud, 220 kWh ofwel €50/jaar meer dan een nieuwe^{iv}.

Als we alle 3,3 miljoen oude koel- en vrieskasten recyclen en vervangen voor een A++ of A+++ model leidt dat tot een besparing van 1,2 Mton: 0,36 Mton^v door energiebesparing en 0,84 Mton^{vi} doordat de gevaarlijke broeikasgassen CFK en HFC niet in de atmosfeer terecht komen en grondstoffen juist hergebruikt worden.

Het voorstel is om begin 2020 met een éénmalige grote campagne 1 miljoen oude koel- en vrieskasten in te ruilen voor een nieuwere: consumenten worden opgeroepen om hun 10 jaar of oudere koelkast in te leveren tegen een vergoeding van bijvoorbeeld €35 euro bij de aanschaf van een A+++ model.

Wanneer we mikken op 1 miljoen ingeleverde koelkasten, ofwel een derde van de koelkasten in omloop die ouder zijn dan 10 jaar, kost dat 1.000.000 * €35 = €35 miljoen euro. Hiermee kan 1/3 * 1,2 = 0,4 Mton bespaard worden in 2020. Veel klanten zullen de actie waarderen, zeker als er op wordt gewezen dat zij €50 per jaar besparen op de energierekening.

Start retourpremiestelsysteem voor koelkasten

Om het inzamelpercentage van koel- en vrieskasten te verbeteren, is er een nieuw systeem nodig. Met het huidige inzamelsysteem worden consumenten onvoldoende getriggerd om oude producten op de juiste wijze in te leveren. De mogelijkheid tot handhaving is daarbij ook onvoldoende. Het huidige systeem lijkt zelfs het minimale inzamelpercentage dat door de overheid wordt opgelegd niet te halen. Willen we naar een circulaire economie, dan zal het inzamelpercentage uiteindelijk naar de 90-100% moeten. De koelkast is een uitermate geschikt apparaat om met dit nieuwe systeem te beginnen omdat het aantal aanbieders beperkt is, en het belang van recyclen groot.

Dit systeem stelt voor dat de consument een recyclingbijdrage gaat betalen, naar voorbeeld van de afgeschafte verwijderingsbijdrage. De recyclingbijdrage is een stuk hoger, maar bestaat voor de helft uit statiegeld (een retourpremie) dat de klant terugkrijgt als hij/zij bij aankoop een oude koelkast inlevert. De overige 50% wordt gebruikt voor de financiering van circulaire projecten en om een deel van de operationele kosten van terugname te betalen. Dit systeem kan worden opgezet en worden verrijkt met koelkasten om vervolgens te worden ingevoerd voor ander witgoed en vervolgens voor alle elektrische apparaten. Een uitgewerkt voorstel is [hier](#) te lezen.

Vraag aan het kabinet:

- Een eenmalige campagne voor het vervangen van koel- en vrieskasten. Begin 2020. Kosten €35 miljoen euro, winst: 0,4Mton door vermijden uitstoot CFK's door juiste verwerking en door energiebesparing.
- Instemmen met invoering nieuw inzamelsysteem op basis van een recyclingbijdrage en retourpremie, en dit systeem algemeen verbindend verklaren. Begin juli 2020. Winst: 0,28Mton door vermijden uitstoot CFK's door juiste verwerking en door juist materiaal hergebruik

Deze maatregel wordt onderschreven door:

ACTIEPLAN KOELKASTEN

Mogelijke besparing voor 2020: 0,4 Mton CO₂

Bovengenoemde bedrijven representeren samen 70% van het volume verkochte koel & vries apparaten in Nederland.

ⁱ Aantal koelkasten: In 2018 werden er bijvoorbeeld 759.000 koelkasten verkocht en 205.000 losse vriezers (27%). Als je uitgaat van 7,9 miljoen huishoudens met ieder één koelkast kun je dus daarbij (27%*8=) dus 2 miljoen vriezers bijtellen in NL = 10 miljoen. Bron: verkoopdata 2018 VLEHAN (branche rapport). Hierin zijn koelkasten in kantines, bij bedrijven en in horeca nog niet meegeteld.

- http://www.vlehan.nl/files/PDF/Jaaroverzicht_2018/VLEHAN_JAAROVERZICHT_2018_v2.pdf

ⁱⁱ De 0.36 Mton energiebesparing komt als volgt tot stand: Uitgaande van 10 miljoen koel- en vrieskasten en een gemiddelde levensduur van een koelkast van 15 jaar en we nemen aan dat er van alle koelkast leeftijden evenveel zijn, dan zijn er 10 miljoen/3=3,3 miljoen koelkasten van 10 jaar of ouder. Volgens [milieu centraal](#) verbruikt een 10 jaar oude koelkast zo'n 220 kWh per jaar meer dan een nieuwe. En 1 kWh in Nederland staat gelijk aan ~0.5 kg CO₂. Dus 3,3 miljoen keer een besparing van 220 kWh = 726 miljoen kWh * 0.5 kg CO₂/kWh = 363 miljoen kg CO₂ = 0.36 Mton CO₂.

ⁱⁱⁱ Besparing bij juiste recycling van koelkasten: één koelkast bevat 0,115 kg CFK/HFC in de olie en 0,34 kg CFK/HFC in het schuim. Uitgaande van een 50/50 verhouding tussen CFK en HFC houdende koelkasten bespaart een juiste verwerking van een koelkast 2.200 kg CO₂-equivalent uitstoot. 3,3 miljoen koelkasten * 30% CFK/HFC houdend * 2,2 ton CO₂ * 36% anders niet juist verwerkt = 0,784 Mton.

Daar komt nog bij de CO₂ besparing door juist grondstof hergebruik: 1,2 ton CO₂ per 1 ton koelkasten. 3,3 miljoen stuks * 36% * 44,2 kilogram = 51.973 kiloton * 1,2 = 62.368 ton CO₂ = 0,062 Mton Co₂

0,784 + 0,062 = 0,846 Mton

https://www.transparency-partnership.net/system/files/document/Guideline%20on%20the%20manual%20dismantling%20of%20RAC_final_EN.PDF
<https://docplayer.nl/16265766-Screening-lca-van-e-waste-recycling-in-nederland.html>

Met deze maatregel hopen we 1/3 van de oude koelkasten te vervangen: (0,846 Mton + 0,36 Mton)/3 = 0,4 Mton CO₂ besparing.

^{iv} Milieucentraal: Koelkasten vervangen is al vanaf 8 jaar een goed idee: <https://www.milieucentraal.nl/energie-besparen/apparaten-en-verlichting/huishoudelijke-apparaten/koelkasten-en-vriezers/>